

Az Ige növekedése

Lekció: ApCsel. 2.1-21
Textus: ApCsel. 15.1-21

2009. máj. 31. Pünkösöd
Gazdagrét

Egy nagy jelentőségű „munkaértekezlet”

Ki nem ismeri a halálosan unalmas és semmitmondó céges értekezleteket, munkahelyi megbeszéléseket? Amikor úgy érzed, hiába vagy jelen, nem mozdul semmi előre, teljesen értelmetlen az egész. Szerintem ennél már csak az unalmas egyházi értekezletek, semmitmondó gyűlések okoznak nagyobb szenvedést. Mert Isten nevében untatni, az ő ügyéből fárasztó és értelmetlen zsinatolást létrehozni - bűn. De akkor mit kezdhünk a most olvasott bibliai résszel, valamiféle nehezen érthető vitáról, farizeusokról, apostolokról, Dávid leomlott sátorának felépítéséről, megfulladt állatról, stb? Ha azt mondom, ez volt az első egyházi zsinat, korabeli összegyházi tanácskozás, nem biztos, hogy mindenki lelkesedni fog közöttünk. Ha még azt is hozzáteszem, hogy ez az „értekezlet” nemcsak, hogy a mai napig kiható, az egész keresztény mozgalmat és egyházat meghatározó döntést hozott, hanem még azt is állítom, hogy mindez hallatlanul izgalmas – nem vagyok benne biztos, hogy hasonlóan lázban égtek. (Mint ahogy én sem, ha egy a cserebogarak első lábának utolsó ízét kutató tudóscsoport hatalmas, soha nem látott, új felfedezést jelent be...).

Mindenesetre mégis bízom benne, hogy az első jeruzsálemi zsinat vagy tanács jelentőségteljes üzenetet hordoz mindannyiunk számára a mai konfirmációs istentiszteleten, és meghalljuk, mit üzen a Szentlélek nekünk.

Amint Jézus megmondta, azért árasztotta ki Szentlelkét mennybemenetele után a tanítványokra, hogy tanúi legyenek – de ne csak otthonukban, a hasonszörűek között, hanem a föld végső határáig. A Szentlélek Pünkösöd napján betöltötte az apostolokat, és felhatalmazta őket erővel, bátorsággal, bölcsességgel, hogy meghirdessék: Jézus Krisztus, akit keresztre feszítettek, feltámadt, és ő lett minden népek megváltója. Az elmúlt hetekben láttuk, hogy az evangélium hogyan jut el az egyik világból a másikba, a zsidó kultúrából a nem zsidók, a pogányok közé. Pál és Barnabás missziói útján számos városban alakultak gyülekezetek, amelyeknek tagjai közül többen pogány háttérből jöttek. Ők Jézus nevére megkeresztelkedtek, és úgy lettek Jézus követőivé, és ezzel együtt Isten népe tagjaivá, hogy nem lettek előtte zsidóvá, nem a zsidó hiten, valláson, kultúráján keresztül ismerték meg Jézust. Saját népüknek, nemzetiségüknek, kultúrájuknak a részesei maradtak. Ezen a ponton jelenik meg a feszültség. Júdeából, a zsidó háttérű Jézus-követő gyülekezetekből egyesek elmennek Antiókhiaiba, a pogánykeresztény gyülekezetbe (ahonnan kiküldték Pált és Barnabást a pogányok közötti misszióra, hogy azután örömmel hallgassák meg beszámolójukat Isten nagy tetteiről a népek között, 14.27), és így tanítottak: „*Ha nem metélkedtek körül a mózesi szokás szerint, nem üdvözülhettek.*” Azaz, ha nem lesznek zsidóvá, nem lehetnek Jézus, a Messiás népének a tagjai. Pálnak és Barnabásnak ugyanakkor „*nem kis viszálya és vitája támadt velük*” ebben a kérdésben, és ezért döntenek úgy, hogy felmennek Jeruzsálembe, hogy az ottani apostolokkal és vezetőkkel tisztázzák a kérdést. A probléma tehát így fogalmazódik meg: Hogyan lehet valaki Isten népének a

tagjává? Mi kell ahhoz, hogy valaki betagolódjon Krisztus közösségébe? Szükséges-e ehhez elhagynia korábbi életét és kultúráját, azt a világot, amiben élt? Kiszakad-e ezáltal népéből, kapcsolataiból? Zsidóvá kell-e lennie a mózesi törvények betartása által? A válasz: nem, hiszen az evangélium minden népeké, és nem kell a pogányoknak zsidóvá lenni ahhoz, hogy Isten népébe tagolódjanak. Vizsgáljuk meg, hogyan jutottak erre a döntésre a jeruzsálemi zsinat résztvevői, és milyen érveket hoznak a judaizálók ellen!

I. Ugyanaz a kegyelem

Amint összeült az apostoli gyűlés, hamarosan nagy vita támadt. Péter az, aki ebben a helyzetben először emelkedik szólásra. Egy olyan eseményre emlékezteti a jelenlévőket, amely megközelítőleg tíz évvel korábban történt. Elmondja, hogyan vezette őt a Szentlélek arra, hogy felismerje, Isten nem személyválogató. Az Úr elkészítette, hogy ő zsidó emberként olyat tegyen, amit soha nem tett volna: bement egy pogány ember, Kornéliusz római százados házába, együtt evett vele, és hirdette neki Jézus Krisztust. Ez azért jelentőségteljes, mert a korabeli világban hatalmas szakadék tátongott a zsidók és pogányok között. Amint Péter beszélt, Isten Lelke leszállt Kornéliuszra és háza népére, és ebből az apostol megértette, hogy a pogányoknak Isten ugyanúgy adja önmagát, mint a zsidóknak. A beszédét ezzel fejezi be a jeruzsálemi vezetők előtt: „*Abban hiszünk, hogy mi is az Úr Jézus kegyelme által üdvözülünk. Éppen úgy, mint ők.*” Mi is, jeruzsálemi és júdeai zsidók, ugyanúgy az Úr Jézus kegyelme által üdvözülünk, mint ők, a távoli részeken élő pogányok. Mi éppen úgy, mint ők. Mert sokfélék vagyunk, eltérő kultúrával, eltérő vallási háttérrel (bár igaz, hogy a Jézus, a Messiás a zsidó népből támadt), eltérő nemzeti identitással és karakterrel, de mindannyiunkra ugyanaz az isteni kegyelem ragyogott rá, és mindannyian ugyanannak a közösségnek, Isten népének a tagjai lettünk.

Kiket hív hát el az Úr az övéinek? Kik tartoznak őhozzá? A legkülönbözőbb emberek, akiket a legkülönbözőbb módon szólít meg, de akikben ugyanaz a kegyelem munkálkodik, és akiket ugyanaz a Szentlélek tölt be. Ezt ünnepeljük a mai napon, a Szent Lélek ünnepén, az egyház ünnepén a konfirmandusokkal együtt. Megdöbbentő személyes történeteket hallgattunk meg a presbitériummal kedd este, amikor testvéreink vallást tettek hitükről, arról, hogyan vezette őket Isten, hogyan üdvözültek ugyanazon kegyelem által, mint mi mindannyian, és hogyan vezette őket Isten a Gazdagréti Református Gyülekezetbe. Vannak, akik ún. kiségyházban jutottak élő hitre, tartoztak oda és szolgáltak évekig, majd megsebződtek, végigélték az elszakadás-alköszönés minden fájalmát, és találtak otthonra közöttünk. Van, akinek édesanyja a Hit Gyülekezetébe tartozik, a barátja pedig hívő római katolikus, és ő szintén ebben a gyülekezetben találta meg lelki otthonát. Van, aki keresztény családban nőtt fel, nem emlékszik arra, hogy valamikor is nem hitt Istenben, van, aki különböző családi veszteségek következtében kezdte keresni az Urat. Van, aki teljesen ateista nevelést kapott, zsidó édesapával és nem zsidó édesanyjával nőtt fel, nehéz körülmények között, aki félszegen tette be először a lábát templomunkba, és most kész vallást tenni Jézus Krisztusról, mint Uráról és megváltójáról. Van, aki katolikusként nőtt fel, és

Írországban egy presbitériánus gyülekezetben tért meg, és jutott el oda, hogy konfirmáljon. Van, aki a protestáns etikát gyermekkorában szívta magába, a kereszténység esztétikájával irodalmi munkássága kapcsán folyamatosan foglalkozott, de élő hit csak – maga sem tudja, hogyan, miért? - az elmúlt időszakban született benne, és most ismerte fel, hogy korábbi erkölcs, esztétikai élményei megtérés nélkül, a hit szempontjából semmit sem jelentenek. Van, akinek családjában soha nem esett szó hitről, de valami mégis élt benne, hogy azután – fájdalmak, bűnök és buktatók után - elmondhassa: én is az Úr Jézus ugyanazon kegyelme által nyertem üdvösséget, mint ők. Mi is, ők is. Mindez arról beszél, amit Péter is megvallott: *„Isten éppen úgy megadta nekik is a Szentlelket, mint ahogy nekünk, és nem tett semmi különbséget közöttünk és közöttük...”* Igaz ez ott és akkor a pogányokra és zsidókra, itt és most mindenkire, aki Jézus Krisztusé. Dicsőítsük az Urat azért, hogy nem személyválogató, hogy megszólított, elhívott titeket a magáénak!

II. Isten népet szerez magának a pogányok közül

Péter beszéde után a vita heve lecsendesedik, majd meghallgatják Barnabást és Pált, akik elbeszélik, milyen csodákat tett az Úr általuk a pogányok között. Utánuk emelkedik szólásra a nagytekintélyű Jakab (Jézus testvére), aki a jeruzsálemi gyülekezet meghatározó vezetője volt. Jakab, látván, hogyan szerez Isten népet saját nevének a pogányok közül, egy ószövetségi szakaszt idéz, amelyet most új fényben lát: *„Felépítem Dávid leomlott sátorát ... és helyreállítom, hogy keresse az emberek maradéka az Urat, mindazok a pogányok, akik között elhangzik az én nevem.”* Igen, az Úr mindig is szeme előtt tartotta, szívén hordozta a népeket, hiszen minden nép az ő alkotása. Ő az, aki előre ment, aki elhívta az övéit a népek közül Pál és Barnabás missziói útján, és nekünk hozzá kell szabni magunkat. Látjuk, hogy Isten ezt előre megmondta a próféták által. Ezért Jakab a következő javaslatot teszi: *„ne terheljük meg azokat a pogányokat, akik megtérnek Istenhez...”*. Más szóval: ne tegyük rájuk a mózesi rituális törvényt, ne kelljen körülmetélniük, ne kelljen zsidóvá lenniük.

Ez a keresztény egyház és misszió kibontakozása szempontjából óriási jelentőségű. Arra a kérdésre válaszol, hogy vajon a Jézusról szóló üzenet egy reform mozgalom csupán a zsidóságon belül, vagy örömhír minden népeknek? Ha minden pogánynak zsidóvá kellett volna lennie, akkor Jézus elfogadásával és azzal, hogy Krisztus népnek a tagjaivá lettek, kiléptek volna korábbi világukból, kultúrájukból. Ebben az esetben az evangélium nem kezdte volna átjárni a nem zsidó világot, nem születhettek volna olyan közösségek, egyházak mind a mai napig, amelyek a saját világukban teszik fel a kérdést újra és újra: mit jelent itt és most, hogy Jézus Krisztus Úr, milyen tanúságra, szavakra és tettekre hív ez bennünket? Nem jöhetett volna létre az a keresztény egyház, amely az egész világon jelen van, amely soknyelvű, sokkultúrájú, és mégis egy Isten előtt. A különböző népek és kultúrák megtérésének elengedhetetlen feltétele volt, hogy mindenki abban a helyzetben, abban a hivatásban, abban a népben legyen Krisztus követője és tanúja, amelyben elhívását kapta.

Akik ma hitvallást tesznek, és elkötelezitek magatokat Jézus Krisztus követésére és a Magyar Református Egyház tagjának, nem kijöttök a világból, nem elmenekültök, mert gyengék és bizonytalanok vagytok, hogy egy másik, egy református kultúra és világ tagjaiként éljeteztek tovább. Miközben nagyra értékeljük Isten Igéjének a munkáját a XVI. századi reformációban, amelynek során megszületett az, ami ma az immár újra egyesült Magyar Református Egyház a Kárpát-medencében; miközben örömmel vállaljuk lelki-hitbeli, kulturális és történelmi örökségünket; miközben nem mondhatjuk, hogy semmi közünk egyházunk nem folt nélküli történetéhez a kommunista diktatúra alatt, azt kell mondanunk: az Úr arra hívott el bennünket, mint gyülekezetet, és ma különösen titeket, akik hitvallást tesznek, hogy Jézus Krisztus tanúi legyünk a világban, ott, ahová helyezte titeket. Abban erősít meg titeket, mint Jézus követőit, hogy bekapcsolódva az ő missziójába, jellé, világossággá, az átformálódás eszközeivé legyetek ott, ahova állított benneteket. Arra hatalmaz fel Lelkének rátok árasztásával, hogy Jézus Krisztus uralmát és szeretetét képviseljétek – az iskolában, az óvodában, az egyetemen a diákok közt az angol irodalomban, a Magyar Televízióban, az ügyfelek között a pénz világában, a szomszédok és gyermekeik között, stb. Krisztusnak és a református egyháznak elköteleződve nem kijöttök a világból, hanem erőt kaptok arra, hogy a világ Krisztushoz fordulásáért munkálkodjatok és imádkozzatok. Hiszen Isten népet szerez magának mindezen emberek közül.

III. Egy test vagyunk Krisztusban

Míg Jakab azt mondja, hogy ne terheljék meg a pogányokat a körülmetélkedéssel, az apostoli gyűlés mégis azzal ér véget, hogy Jakab javaslatára határozat születik, amely értelmében azt kéri, hogy a pogánykeresztények „tartózkodjanak a bálvány okozta tisztátalanságtól, a paráznaságtól, a megfulladt állattól és a vértől.” Az erről szóló határozatot levélbe foglalták, majd jeruzsálemi vezető emberekkel együtt elküldték Antióchiába, ahol hangsúlyozták, hogy nem kell a pogányoknak zsidóvá lenniük, de kéri a fentiek megtartását. Mindezt az antiókhiai gyülekezet tagjai örömmel fogadták. Vizsgáljuk meg, mi ezen kérések jelentősége?

A „bálvány okozta tisztátalanság” a bálványáldozatok során levágott állatok húsának fogyasztását jelenti nagy valószínűség szerint. A „paráznaság” ebben a határozatban nem az általában vett „bárminemű szexuális erkölcstelenségre” vonatkozik, hanem sokkal inkább azokra a mózesi kitételekre, amelyek szigorúan tiltják a rokonházasság különböző szintjeit, és egyéb a családi élet tisztaságával kapcsolatos dolgokat (3Móz. 18). A „megfulladt állat” és a vértől való tartózkodás összetartoznak: a zsidó emberek nem ehettek vért, a fulladással leölt állatot viszont nem véreztették ki. Ezeknek a kéréseknek a jelentősége nem az, hogy ezek betartása által lehetne üdvössége a pogányoknak, hiszen éppen az az evangélium szíve, hogy Jézus Krisztus kegyelme által van üdvösségük mind a pogányoknak, mind a zsidóknak. Ugyanakkor, mivel minden városban, ahol az evangéliumot hirdették, voltak olyan zsidók, akik a pogányokkal együtt Jézus követőivé lettek, ezen kérések megtartása adott lehetőséget arra, hogy a zsidó és pogány Jézus-követők asztalközösségben, úrvacsorai közösségben, egységben éljenek egymással.

Az apostoli tanács határozata tehát megőrizte az evangélium igazságát, egyetemességét, ugyanakkor megőrizte az egyház egységét, a testvéri közösséget is. Egy nagyon nehéz helyzetben találta magát a kibontakozó keresztény misszió, amely helyzet éppen az Ige növekedése, terjedése következtében állt elő. Majdnem szétszakadt Krisztus teste, majdnem eltorzult a kegyelem evangéliumának igazsága és világossága. Az érintett vezetők vállalták a konfliktust, meggondolták, mit cselekedett Isten közöttük, új fényben érették a Szentírást, és olyan határozatot hoztak, amely további lehetőséget biztosított a Jézus Krisztusról való tanúság további növekedésének. Ma, amikor a Szentlélek kiáradását ünnepeljük, amikor testvéreink megvallják hitüket és elkötelezik magukat Jézus követésére, mint a református egyház tagjai, legyen előttünk és legyünk mindannyiunké az apostolok látása és vágya: hadd jusson el az evangélium mindazokhoz, akiket Isten kiválasztott, és hadd éljünk egységben mindazokkal, akik megvallják a Szentháromság Istenbe vetett hitüket. Ámen!